

Securitate și sănătate în muncă pe șantierele de construcții de mici dimensiuni

Activitatea din domeniul construcțiilor este riscantă, în condițiile în care circa 13 din 100.000 de lucrători ai acestui sector sunt victime ale unor accidente mortale, prin comparație cu media unor asemenea accidente la nivelul tuturor sectoarelor de activitate, în general, care este de 5 la 100.000⁽¹⁾. De asemenea, munca în construcții îi expune pe lucrători la o gamă amplă de probleme de sănătate: de la azbestoză la afecțiuni dorsale; de la sindromul vibrațiilor mână-braț la arsuri cauzate de ciment.

Prezenta fișă informativă oferă sfaturi privind aspectele fundamentale ale asigurării securității și sănătății în muncă în domeniul construcțiilor, fără a se putea însă constitui într-un ghid detaliat. În cazul în care simțiți nevoia de a obține consultanță suplimentară, vă recomandăm să contactați autoritatea competentă de inspecție sau alte instituții relevante din țara Dvs., înainte de a începe lucrul.

Înainte de a începe lucrul pe șantier

Managementul securității și sănătății în muncă în domeniul construcțiilor trebuie efectuat înainte, în timpul și ulterior fazei de construcție. Este mai ieftin și mai simplu ca ținerea sub control a riscurilor pentru lucrătorii din construcții să se realizeze înainte de începerea lucrului pe șantier, de exemplu prin:

- aplicarea unei politici adecvate de achiziții de mașini și echipamente tehnice (de exemplu, prin cumpărarea unor unelte mecanizate caracterizate prin emisii reduse de zgomot și vibrații);
- specificarea cerințelor privind securitatea și sănătatea în muncă, în caietele de sarcini pentru contractanți (respectând cerințele minime cuprinse în legislația națională);
- planificarea procesului de muncă astfel încât să fie redus la minim numărul lucrătorilor ce ar putea suferi vătămări (de exemplu, programarea operațiilor generatoare de zgomot în perioadele în care numai un număr minim de lucrători pot fi supuși riscului de expunere);
- inițierea activităților de ținere sub control înainte de a se ajunge la faza de lucru în șantier (de exemplu, prin activități de planificare, instruire, organizare de șantier și întreținere);
- adoptarea unor proceduri de consultare efectivă și de participare a lucrătorilor la activitățile de SSM;
- asigurarea instruirii tuturor persoanelor implicate, inclusiv a managerilor, astfel încât să fie în măsură să-și desfășoare activitatea fără riscuri pentru sănătatea și securitatea proprie, sau a celorlalți lucrători.

Management în șantier

Angajatorii și șefii de lucrări trebuie să coopereze pentru a asigura securitatea și sănătatea lucrătorilor. Acest obiectiv poate fi realizat prin:

- evitarea riscurilor pentru toți lucrătorii;
- evaluarea acelor riscuri care nu pot fi evitate;
- combaterea riscurilor la sursă;
- utilizarea măsurilor colective pentru protecția lucrătorilor;
- utilizarea măsurilor individuale de protecție, acolo unde nu există alte alternative;

- stabilirea unor proceduri pentru situații de urgență;
- informarea lucrătorilor în privința riscurilor existente și a măsurilor pentru ținerea sub control a acestora;
- asigurarea unei instruirii corespunzătoare.

În cadrul procesului de evaluare a acelor riscuri care nu pot fi evitate, trebuie să se identifice:

- pericolele potențiale (riscuri);
- persoanele care ar putea fi vătămate și gravitatea eventualei vătămări;
- probabilitatea ca respectiva vătămare să aibă loc;
- acțiunile necesare pentru eliminarea sau reducerea riscului pentru lucrători;
- acțiunile care trebuie adoptate cu prioritate.

Trebuie adoptate măsuri de ținere sub control și efectuate verificări care să asigure atât eficacitatea respectivelor măsuri, cât și respectarea cerințelor legale.

Principalele pericole și riscuri

Pe un șantier de construcții există multe căi de producere a unor accidente mortale, vătămări corporale sau îmbolnăviri profesionale, care includ:

- căderea de la înălțime;
- implicarea într-un accident de autovehicul;
- electrocutarea;
- îngroparea în cursul executării unei săpături;
- lovirea produsă de un material aflat în cădere;
- inhalarea de fibre de azbest;
- suferirea unei afecțiuni dorsale, provocată de manipularea unor materiale grele;
- contactul cu substanțe periculoase;
- suferirea unei pierderi a auzului, cauzată de zgomotul puternic.

Consultarea lucrătorilor

Consultarea lucrătorilor în legătură cu măsurile privind securitatea și sănătatea în muncă este nu numai o cerință legală, ci și o cale eficientă pentru a asigura implicarea lucrătorilor în aplicarea procedurilor de SSM și în îmbunătățirea acestora. Lucrătorii trebuie consultați atât în legătură cu măsurile privind securitatea și sănătatea în muncă, cât și înainte de introducerea de tehnologii și produse noi.

Mai multe informații

Prezenta fișă informativă a fost întocmită pentru sprijinirea Săptămânii Europene 2004 pentru Securitate și Sănătate în Muncă. Pe site-ul <http://ew2004.osha.eu.int> sunt disponibile și alte fișe informative din această serie precum și mai multe informații privind sectorul construcțiilor. Această serie este actualizată în mod continuu. Informații în legătură cu legislația UE privind securitatea și sănătatea în muncă pot fi găsite la adresa <http://europe.osha.eu.int/legislation/>.

(1) Eurostat, Statistici puse în evidență - Populație și condiții sociale, Tema 3, 16/2001

Lista de verificare

Prezenta listă cuprinde o serie de întrebări legate de pericolele care există în mod obișnuit pe șantierele de construcții de mici dimensiuni. Această listă poate fi utilizată ca punct de plecare pentru identificarea pericolelor de pe șantier, dar nu se poate substitui unei evaluări complete a riscurilor, întrucât o astfel de listă scurtă de verificare nu poate acoperi toate riscurile (?).

Lista de verificare pentru acțiunea de prevenire

- ✓ Substanțele periculoase din șantier sunt depozitate și utilizate în mod corespunzător?
- ✓ Sunt adoptate măsuri corespunzătoare de protecție pentru a preveni sau reduce expunerea la pulberi (de exemplu, pulberi de lemn, ciment, dioxid de siliciu)?
- ✓ Există azbest pe șantier?
- ✓ Toate persoanele de pe șantier poartă cască și încălțăminte de protecție?
- ✓ Există metode de ținere sub control a riscurilor, altele decât utilizarea echipamentului individual de protecție?
- ✓ Echipamentul individual de protecție este purtat de toți lucrătorii?
- ✓ Există marcaje CE și etichete corespunzătoare la toate instalațiile, mașinile și echipamentele (incluzând echipamentul individual de protecție)?
- ✓ Șantierul este împrejmuit astfel încât să nu fie permis accesul publicului?
- ✓ Au fost adoptate măsuri pentru protecția persoanelor din public (cum sunt persoanele care trec pe lângă șantier)?
- ✓ Este asigurat accesul în siguranță al fiecărui angajat către locul său de muncă și lucrul în condiții de securitate la respectivul loc de muncă? De exemplu, accesul pe schelării se face în condiții de securitate?
- ✓ Au fost instalate semnalizări corespunzătoare (de exemplu, pentru căile de circulație, personalul autorizat)?
- ✓ Sunt asigurate curățenia, iluminatul și organizarea șantierului?
- ✓ Sunt asigurate suficiente dotări sociale pentru lucrători?
- ✓ Au fost prevăzute dotări corespunzătoare privind paza împotriva incendiilor (de exemplu: stingătoare de incendiu, căi de evacuare)?
- ✓ Există suficiente dotări de prim-ajutor?
- ✓ Circuitele electrice existente (subterane sau aeriene) sunt marcate pentru a fi identificate și există sisteme de intervenție asupra acestora?
- ✓ Circulația vehiculelor și cea a persoanelor sunt separate?
- ✓ Conducătorii vehiculelor și operatorii instalațiilor sunt instruiți în mod corespunzător și, acolo unde acest lucru este necesar, autorizați?
- ✓ Întreținerea căilor de circulație este efectuată astfel încât să se asigure securitatea traficului?
- ✓ Este asigurat spațiul corespunzător în jurul vehiculelor pivotante?
- ✓ Mijloacele de securitate aferente mașinilor (cum sunt semnalele acustice, protectorii) sunt în stare de funcționare?
- ✓ Instalarea și verificarea ascensoarelor și mont-șarjelor au fost efectuate în mod corespunzător, de persoane competente?
- ✓ Echipamentele și utilajele de lucru sunt întreținute astfel încât să funcționeze în condiții de securitate?
- ✓ Operațiile de montare, modificare și demontare a schelelor sunt executate de persoane competente?
- ✓ Sunt efectuate verificări ale stării schelelor, atât în mod periodic, cât și după apariția unor fenomene meteorologice nefavorabile (cum sunt vânturile puternice)?
- ✓ S-au luat măsuri pentru evitarea căderii de la înălțime a lucrătorilor și obiectelor?
- ✓ A fost eliminată manipularea manuală, oriunde acest lucru este posibil (de exemplu, prin utilizarea unor echipamente mecanizate)?
- ✓ Livrarea materialelor se efectuează, pe cât posibil, la astfel de dimensiuni și greutatea încât să se reducă riscul de afectare a coloanei vertebrale?
- ✓ Lucrătorii au fost instruiți și antrenați pentru ridicarea de greutate în condiții de securitate?
- ✓ S-a efectuat o evaluare în scopul reducerii riscului de afecțiuni legate de profesie ale membrilor superioare (de exemplu, la armarea și turnarea betonului, la sudură sau la vopsire)?
- ✓ S-au adoptat toate măsurile pentru reducerea expunerii la zgomot și vibrații?
- ✓ Există prevederi pentru efectuarea controlului medical, acolo unde acest lucru este necesar?
- ✓ S-a asigurat protecția împotriva căderii de la înălțime, în toate locurile unde acest lucru este necesar?
- ✓ Sunt identificate în mod clar acoperișurile și elementele de acoperiș fragile (cum sunt luminatoarele)?
- ✓ Golurile care prezintă pericol de cădere sunt protejate cu capace clar marcate și bine fixate, astfel încât să se prevină căderile?
- ✓ Au fost prevăzute mijloace mai sigure decât scările pentru efectuarea unor operații (de exemplu, utilizarea echipamentelor mobile care permit accesul)?
- ✓ S-a asigurat sprijinirea corespunzătoare a pereților săpăturilor sau executarea acestora într-un asemenea mod încât riscul de surpare să fie redus la minimum?
- ✓ Sunt adoptate măsuri de protecție pentru a opri căderea vehiculelor sau persoanelor în săpături?
- ✓ Există o persoană competentă care inspectează cu regularitate săpăturile?

(?) Pentru o listă a cerințelor minime privind securitatea și sănătatea în muncă pe șantierele de construcții, a se consulta Directiva Consiliului 92/57/EEC din 24 iunie 1992 privind cerințele minime de securitate și sănătate care se aplică pe șantierele temporare sau mobile.